

JEANNE PLATEAU (GENT 1877 - GENT 1937)

Dichteres, kunstschilderes

Joanna Maria Fanny Plateau werd geboren te Gent in 1877 in de Casinostraat. Ze woonde later in de Dierentuinlaan 54, de Kortrijksesteenweg 152 en Houtbriel 17. Ze was de dochter van Auguste Joseph Felix, dierkundige, hoogleraar aan de RUG en kleindochter van Joseph, beroemd fysicus en schilder van landschappen en bloemen, eveneens hoogleraar aan de RUG. Jeanne werd surveillante en monitrice van een tekenklas voor juffrouwen. Van haar geboorte tot haar dood heeft Jeanne een weinig schokkend, laten we eerder zeggen, een eentonig leven geleid (“Ne pas même entendre Le Bonheur s’il vient”) en desondanks stelde ze zich het geluk niet als een probleem, is er zelfs geen verwondering over het uitblijven van ongedroomd geluk. Bovendien moest ze zorgen voor een zieke, moeilijk te bevredigen zuster. Ze bleef ongehuwd. En toch heeft ze dit voor velen weinig rooskleurig leven met optimisme volgehouden, door zich te omgeven met schilderkunst en poëzie. Sedert W.O.I kampte ze tegen de armoede en had ze zeker niet de middelen om haar werk zelf uit te geven.

Jeanne was kunstschilderes, aquarelliste en lithografe, maar eigenlijk had ze te weinig opleiding gekregen om tot een plastische kunstenares van betekenis uit te groeien. Haar schilderkunst was “gentil” of lief. Ze tekende en schilderde landschappen, stadsgezichten, begijnhofgezichten, groepen kinderen, figuren, bloemen en stillevens. Ze had een atelier in het Klein Begijnhof in de Lange Violettestraat, waar ze iedere dag heen ging. Ze nam deel aan de Gentse kunstsalons in het Museum voor Schone Kunsten van 1913 tot 1933. Pas op het einde van haar leven heeft ze het genoegen mogen smaken een tentoonstelling van haar schilderwerk georganiseerd te zien.

Jeanne was meer dichteres dan schilderes. Doch in alle stilte. Ze schreef voor zichzelf zonder enige gedachte aan een mogelijke lezer. Ze had nooit de bedoeling te publiceren. Tijdens haar leven geeft ze dan ook geen enkele verzenbundel uitgegeven. Alweer in haar laatste levensjaar hebben anderen het initiatief genomen om de uitgave van **Poésie**, (1937), haar verzamelde gedichten, niet meer dan 60, voor te bereiden. De uitgave zelf, een heel fraaie uitgave overigens, heeft ze helaas niet meer mogen beleven. Jeanne werd ontdekt door Georges Marlow, een bejaard geneesheer en dichter met talent, kroniek-

schrijver van de *Mercure de France*. Haar eerste verzen werden door zijn toedoen gepubliceerd in *Le Thyrsse*, later in de *Mercure de France*. In 1933 werden enkele van haar gedichten bekroond in een door de Académie uitgeschreven wedstrijd, maar niet uitgegeven. Toen Dr. Marlow in 1937 een lezing hield te Gent over de Franse dichtkunst in België, behandelde hij ook Jeanne Plateau ... en op die manier hebben haar stadsgenoten haar leren kennen.

De poëzie van Jeanne Plateau is zonder enige twijfel rijk en oorspronkelijk. En ze is oorspronkelijk door haar ongecompliceerde, bijna nuchtere -wat fantasie en beeldenrijkdom niet uitsluit-, originele, persoonlijke visie en haar duidelijke ironische spotlachjes of glimlachende weemoed die de "spontaneïteit en de intensieve kracht van haar gedichten bewijzen. Poëzie van een vrouw met een ongetwijfeld diepe intelligentie en een vrouwelijk geschakeerd gevoel. Ze verwoordt gemakkelijk en zuiver, zonder gemakkelijk gesluierde holheid op te nemen. Ze volgt geen enkel vormschema en ook rijmend schrijft ze eigenzinnig naar haar eigen smaak; ze permitteert zich met het grootste gemak verrassende wendingen en onverwachte puntigheden. Haar gedichten zijn "huivering en muziek" tegelijk. Wel is er enige verwantschap met Verlaine. Men vertelt dat haar ogen haar hele verschijning beheersten ... en zo we daar al geen letterlijke maar een symbolische betekenis moeten aan hechten, is haar poëzie inderdaad zeer visueel, het is de poëzie van het gezicht. Schijnbaar primitief (technisch) enerzijds, merkwaardig geraffineerd (poëtisch) anderzijds. Men heeft de gedichten van Jeanne ook vergeleken met etsen: scherpe duidelijke lijnen en de contouren van een beeld, getekend met enkele woorden., materieel tastbaar en tegelijk met een metafysische achtergrond.

Onscheidbaar en onopzettelijk. Haar gedichten getuigen ook van een meestal verzwegen vroomheid in haar natuurlijke deemoed en de metafysisch accenten.

Jeanne Plateau is voor de literatuurgeschiedenis en ook voor lezers, zelfs van haar geboortestad, een zo goed als totaal onbekende en haar werk is overigens moeilijk te achterhalen. Ten onrechte. Ze heeft met haar gedichten heel wat tijdgenoten in de schaduw geschreven en en haar werk blijft ook vandaag nog, zeventig jaar na haar dood, bewonderenswaardig en lezenswaardig overeind. Ze was een dichteres van formaat, die met een klein oeuvre iets moois heeft gepresteerd. Het verdient zonder dralen heruitgegeven te worden.

Daniël Van Ryssel

LITERATUUR

Pierre H. Dubois, De dichteres Jeanne Plateau, Groot Nederland, juni 1939, p. 521-530.